

Operativt mål 12 - Tillsatser-användning, spårbarhet, halt, märkning

Stödande instruktion för Livsmedelsverket och kommuner

Här får du stöd till operativt mål 12. Stödet utgörs dels av information och dels av frågor som kan ställas för att kontrollera om målet är uppfyllt.

Om målet

Operativt mål 12 Tillsatser – användning, spårbarhet, halt, korrekt märkning - NKP-webben

Rapportering av målet

Målet ska rapporteras enligt anvisningarna till myndighetsrapporteringen.

Anvisningar - Rapportering av kontroll enligt de operativa målen

Det innebär att rapportering av detta mål ska ske mot rapporteringspunkt P29 samt mot nedanstående lagstiftningspunkter.

B02 - Obligatorisk livsmedelsinformation, innehåll och presentation

H01 - Allmänna bestämmelser om spårbarhet

I01 - Livsmedelstillsatser

Om tillsatser

Tillsatser av olika slag används i många livsmedel. Endast godkända tillsatser får användas i livsmedel. Vilka tillsatser som får användas och under vilka villkor framgår av förordning (EU) nr 1333/2008 om livsmedelstillsatser. För att konsumenten sedan ska kunna göra upplysta val måste tillsatserna anges på ett korrekt sätt i märkningen på de produkter där de ingår.

Vad ska kontrolleras?

Kontroll ska göras av produkter som innehåller färgämnen eller sötningsmedel. De produkter som ska kontrolleras är godis, isglass, läsk och liknande drycker som främst riktar sig till barn. Kontrollen utförs hos tillverkare och företag som sätter produkter på marknaden i Sverige, till exempel importörer, huvudkontor och matmäklare.

- Är de sötningsmedel och färgämnen som används godkända i produkten?
- Används tillsatserna enligt de villkor som finns, till exempel inom tillåtna halter?
- Är tillsatserna angivna på rätt sätt i märkningen?
- Finns spårbarhet ett steg bakåt för tillsatserna?

Förberedelser

Vi rekommenderar att du börjar med att gå igenom lagstiftningen och den vägledande informationen i Kontrollwiki.

I de fall det är möjligt kan det vara bra att i förväg begära in etiketter för aktuella produkter. Då kan du börja med att i lugn och ro på kontoret kontrollera att de tillsatser som anges i märkningen är godkända för aktuell produkt och att produkten är rätt märkt.

I Kontrollwiki under avsnittet Kontroll av tillsatser kan du läsa om hur du kontrollerar att en tillsats är godkänd att använda i ett specifikt livsmedel och under vilka villkor. Under 2019 har vi också tagit fram en e-utbildning om tillsatser som kan vara till hjälp för att kontrollera tillsatser i enlighet med operativt mål 12. Utbildningen är tillgänglig från och med februari 2020.

Kontroll av tillsatser

Frågor som kan vara till hjälp när du ska kontrollera tillsatserns användning

Här följer exempel på ett antal frågor som är bra att ställa i samband med kontrollen av tillsatser.

1. Till vilken livsmedelskategori hör produkten?

Vid kontroll av tillsatser behöver du börja med att ta reda på vilken livsmedelskategori produkten du kontrollerar tillhör. Du hittar livsmedelskategorierna i del D i bilaga II till förordning (EG) nr 1333/2008. Vilka tillsatser som är godkända för de olika kategorierna, och villkoren för användningen av dessa tillsatser, hittar du sedan i del E i bilaga II till samma förordning.

Hur vet jag till vilken livsmedelskategori ett livsmedel hör?

2. Vilka färgämnen och sötningsmedel ingår i produkten?

Kontrollera produktens ingrediensförteckning och recept för att se vilka färgämnen och sötningsmedel som ingår. Tillsatser kan antingen anges med sitt respektive E-nummer eller med sin specifika beteckning, till exempel E 120 eller karmin.

Ibland används extrakt av olika slag för att färga livsmedel. De kan klassas som färgämnen eller livsmedel med färgande egenskaper. Livsmedel med färgande egenskaper behöver inte följa kraven i förordning (EG) nr 1333/2008. Mer information hittar du i Kontrollwiki.

Ingår det någon eller några tillsatser i produkten?

Vad är en tillsats?

Hur vet man om ett extrakt som används är en tillsats?

Ämnen som inte är tillsatser

3. Är de färgämnen och sötningsmedel som används godkända i produkten?

För att kontrollera om tillsatserna är godkända i aktuell produkt kan du välja att söka i förordning (EG) nr 1333/2008 (använd den konsoliderade versionen) eller EU-kommissionens databas om tillsatser. Vilka tillsatser som är godkända för de olika kategorierna hittar du i del E i bilaga II till förordning (EG) nr 1333/2008.

Används godkända tillsatser i livsmedlet?

Hur vet man om en tillsats är tillåten i ett specifikt livsmedel?

4. Används färgämnen och sötningsmedel enligt de villkor som finns?

För att tillsatserna ska vara godkända att använda måste de även uppfylla de villkor som finns. Av del E bilaga II till förordning (EG) nr 1333/2008 framgår de eventuella villkor för varje godkänd tillsats. Villkoren kan vara i form av en maximihalt eller andra begränsningar, till exempel att de endast får användas i en viss produkt. För att kunna avgöra om maximihalten följs bör du vid kontroll hos en tillverkare gå tillbaka till receptet för att se vilka mängder som har använts av tillsatserna.

Används tillsatsen/tillsatserna i tillåten mängd?

Används tillsatserna enligt de särskilda villkor som eventuellt finns för aktuella tillsatser?

Maximihalt

Övriga villkor och begränsningar

5. Anges tillsatserna på rätt sätt i ingrediensförteckningen?

Tillsatser ska anges med lämpligt kategorinamn följt av tillsatsens specifika beteckning (namn) eller E-nummer. I del C, bilaga VII till förordning (EU) nr 1169/2011 anges vilka kategorinamn som ska användas för tillsatser. När vissa tillsatser används i livsmedel innebär det att de ska märkas med viss

tilläggsmärkning.

Anges tillsatsen/tillsatserna på rätt sätt i märkningen?

Hur livsmedelstillsatser ska anges i ingrediensförteckningen

6. Framhävs tillsatser som är eller kommer från allergener?

Tillsatser som används vid tillverkningen av ett livsmedel och som har sitt ursprung i en ingrediens som förtecknas i bilaga II till förordning (EU) nr 1169/2011 det vill säga ämnen eller produkter som orsakar allergi eller intolerans, ska anges i märkningen med en tydlig hänvisning till beteckningen på den ingrediens som den har sitt ursprung i. Dessutom ska den allergena ingrediensen framhävas i märkningen enligt artikel 21 i samma förordning.

Allergeninformation

7. Ingår några tillsatser som kräver tilläggsmärkning enligt informationsförordningen?

När vissa tillsatser används i livsmedel krävs ytterligare märkningsuppgifter på det färdigförpackade livsmedlet. Det kan till exempel vara livsmedel som innehåller ett eller flera sötningsmedel, aspartam och polyoler. Vilka dessa märkningsuppgifter är framgår av artikel 10.1 och bilaga III till förordning (EU) nr 1169/2011.

Ytterligare obligatoriska uppgifter för vissa typer eller kategorier i livsmedel

8. Ingår några tillsatser som kräver tilläggsmärkning enligt tillsatsförordningen?

När vissa färgämnen används i livsmedel krävs ytterligare märkningsuppgifter på det färdigförpackade livsmedlet. Livsmedlet ska ha en tilläggsmärkning med "Färgens (färgernas) namn eller E-nummer: Kan ha negativ effekt på barns beteende och koncentration." Vilka dessa färgämnen är framgår av artikel 24 och bilaga V till förordning (EG) nr 1333/2008.

Hur livsmedelstillsatser ska anges i ingrediensförteckningen (Se rubriken Märkningskrav för livsmedel som innehåller vissa färgämnen.)

9. Finns spårbarhet ett steg bakåt för tillsatserna?

För att uppnå operativt mål 12 behöver du kontrollera att tillverkarna har ett fungerande system för spårbarhet för tillsatser. I det här målet räcker det att verifiera att det finns spårbarhet ett steg bakåt.

De uppgifter som behövs kan du hitta i till exempel fakturor. På fakturan finns ofta tillräckligt med uppgifter för att du ska kunna koppla tillsatsen i lagret med den som köpts in. Exempel på sådana uppgifter är namn på leverantören, dennes adress, datum för leveransen, levererad mängd och information om batch eller liknande.

Spårbarhet

Information om spårbarhet i samband med återkallelse

Senast uppdaterad 9 mars 2020 Ansvarig grupp SV_FMS